

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componentă:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Elena Cobzac, Nadejda Toma, Victor Boico

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Devder Djulieta prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2018, în cauza penală în privința lui

Bouroș Tudor XXXXX, născut la XXXXX, originar din s. XXXXX, r-nul XXXXX, domiciliat în mun. XXXX, str. XXXXX, nr. XX, ap. XX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 23.03.2018 – 08.05.2018;

Instanța de apel: 22.05.2018 – 20.06.2018;

Instanța de recurs: 16.08.2018 – 27.11.2018.

Asupra admisibilității recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 08 mai 2018, examinată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, conform procedurii prevăzute de art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, Bouroș Tudor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.213 lit. b) Cod penal la 2 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art.78 alin. (2) Cod penal, pedeapsa complementară, privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate a fost înlăturată.

Conform art.90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite a fost suspendată pe un termen de probațiune de 1 an.

Cererea acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în mărime de 21 882 lei, a fost respinsă.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că Bouroș Tudor, fiind angajat în baza Ordinului nr.115-c din 12.09.2002, emis de Directorul general al Spitalului județean Bălți în funcția de medic-chirurg în Spitalul Clinic Municipal Bălți, la data de 20.10.2017, conform Tabelului evidenței timpului de lucru în Secția chirurgie nr.1 aprobat pentru luna octombrie 2017, începând cu ora 08:00, a intrat ca medic de gardă și aflându-se în exercițiul funcției, la 21.10.2017 în jurul orei 06:25, a primit spre intervenție medicală, după profil, pacienta Bulat Nicolina, care a fost adusă de o rudă la Departamentul de Medicină Urgentă cu plagă în regiunea ombilicului (macerată)=0,5 cm, pentru a i se acorda asistență medicală.

În cadrul examenului medical din aceeași dată, inculpatul, sfidând art.24 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, care prevede că, statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, lit. a) și b) din alin.(1) al art.3 din Legea R. Moldova nr.264 din 27.10.2015, potrivit căroră, printre principiile generale ale profesiei de medic sunt: pregătirea profesională corespunzătoare concepției de instruire universitară și postuniversitară pe specialitate a cadrelor de medici și farmaciști în R. Moldova ajustată la standardele educaționale profesionale internaționale; Competența, responsabilitatea profesională a medicului și înzestrarea lui cu înalte calități etice-morale, respectarea principiului „nu dăuna”; ignorând alin.(3) art.10 alin.(1) din Legea ocrotirii sănătății nr.411 din 28.03.1995, care reglementează că, lucrătorii medico-sanitari și farmaceutici au dreptul și sunt obligați să-și perfecționeze continuu cunoștințele profesionale; lucrătorii medico-sanitari și farmaceutici poartă răspundere pentru incompetența profesională și încălcarea obligațiilor profesionale, conform legislației în vigoare, încălcând rigorile Ordinului nr.574 din 30.06.2017 al Ministerului Sănătății al Republicii Moldova, prin care s-a aprobat Standardele medicale de diagnostic și tratament profil chirurgical - adulți, reflectate în Anexa nr.1 „Chirurgia viscerală abdominală și endocrină” și anume, Caseta-K40 Hernia inghinală, ombilicală, femurală (pagina 20) și Caseta-K40.4 Hernie inghinală, ombilicală, femurală strangulată (pagina 21), ce s-a manifestat prin neefectuarea investigațiilor și a tratamentului medicamentos minim necesar unor astfel de patologii; neglijând Protocolul clinic național (în continuare, PCN-283) Hernia abdominală strangulată, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr.619 din 24.07.2017 și anume, Nivelul de asistență medicală spitalicească (spitale raionale, municipale, republicane) B.4 pagina 11, Caseta-K.2 Clasificarea conform principiului etiopatogenetic cu referință la hernii patologice (în urma cirozei hepatice și ascitei, infecției de Herpes Zoster suportate); Caseta-K.14 Indicații pentru tratamentul chirurgical, care specifică că, toate formele de hernie abdominală strangulată se supun corecției chirurgicale; Caseta-K.15 Pregătirea preoperatorie care descrie etapele preoperatorii; Caseta-K.17 Principiile pregătirii preoperatorii care argumentează efectuarea antibiotică profilaxiei, prin administrarea intravenoasă a antibioticului cu spectru larg de acțiune (cefalosporine) în doză maximă pentru o priză, cu 30 minute până la începutul operației, în lipsa investigațiilor de laborator ce ar releva obiectiv starea de sănătate a pacientei N. Bulat, a supus-o tratamentului chirurgical prin evacuarea a 2 000 ml lichid ascitic și a efectuat prelucrarea primară chirurgicală a plăgii macerate a herniei ombilicale, cu aplicarea a 3 cusuturi și pansament, care a avut loc în perioada cuprinsă între orele 06:40– 07:00.

În continuarea inacțiunilor ilegale, medicul Bouroș Tudor: ignorând Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului, sfidând pct.6) din Fișa postului, potrivit căreia, răspunde de efectuarea la momentul oportun și calitativ a intervenției chirurgicale, neaplicând metodele, tehnicile și procedurile de tratament prevăzute de actele normative și standardele nominalizate supra, inclusiv PCN-283 și anume, Caseta-K25 Conduita postoperatorie care prevede că, în cazul herniilor complicate, este necesară terapia antibacteriană postoperatorie cu Cefalosporine la necesitate de asociat cu Metronidazol i.v. nu în ultimul rând, literatura de specialitate; acționând contrar art.17 alin.(1) lit. a) din Legea nr.264 din 27.10.2015 cu privire la exercitarea profesiei de medic care prevede, că medicul este obligat să respecte cu strictețe drepturile și interesele legitime ale pacientului și lit. c) a aceleași norme, care specifică că, medicul este obligat să asigure tratamentul până la însănătoșirea pacientului sau până la trecerea lui în îngrijirea unui alt medic, fără a interna pacienta N. Bulat, tot în aceea zi, în jurul orei 09:00, i-a recomandat

pansament peste o zi cu soluție de „betadin” la locul de trai și i-a permis să plece în stare bolnavă, deși ultima, potrivit reglementărilor nominalizate, după intervenția chirurgicală urma să fie supravegheată în staționar, pe o perioadă de minim 1-2 zile, cu aplicarea obligatorie a unui tratament antibacterian de profilaxie, iar ulterior după externare era indispensabil supravegherea de către medicul de familie și medicii specialiști.

În consecință, supravegherea insuficientă în perioada postoperatorie și neaplicarea tratamentului antibacterian de profilaxie vital necesar pacientei, a condiționat dezvoltarea complicațiilor (peritonita purulentă), care în pofida intervențiilor chirurgicale efectuate ulterior, la data de 02.11.2017, ora 23:45, ultima a decedat în Institutul de Medicină Urgentă Chișinău, în rezultatul șocului septic dezvoltat ca urmare a peritonitei fibrinos-purulente-complicație a fistulizării peretelui sacului herniar ombilical, iar cauza decesului are legătură de cauzalitate cu inacțiunile medicului Bouroș Tudor din 21.10.2017, deoarece dacă pacientei Bulat Nicolina i-ar fi fost acordat ajutor medical în volum deplin, decesul acesteia putea fi evitat.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către acuzatorul de stat, care a solicitat casarea parțială a acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri cu aplicarea în privința lui Bouroș Tudor a pedepsei complimentare –privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita profesia de medic pe un termen de 3 ani.

Încasarea din contul inculpatului în beneficiul statului cheltuielile judiciare în sumă de 21 882 lei.

În argumentarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele motive:

- concluzia instanței de fond prin care inculpatului nu i s-a aplicat pedeapsa complimentară este neîntemeiată și contravine prevederilor art.78 alin.(3),(4) Cod penal;

-la stabilirea pedepsei instanța a ignorat circumstanța agravantă prevăzută la art. 77 lit. e) Cod penal, imputată de acuzare prin rechizitoriu și eronat a indicat că în speță careva circumstanțe agravante nu au fost stabilite;

- instanța nu a exclus din oficiu din învinuire circumstanța agravantă care i-a fost imputată prin rechizitoriu inculpatului;

- faptul că inculpatului i-a fost revocată sancțiunea disciplinară prin ordinul nr. 69 din 13.03.2018 nu permite a concluziona că acesta a conștientizat fapta și astfel tinde spre a se corecta, or actele prezentate posterior cazului ce îl caracterizează pe inculpat reflectă doar lipsa de obiecții în activitatea profesională exercitată de acesta, ceea ce nu permite a remarca concomitent ca succes al acestuia;

- pedeapsa stabilită fără aplicarea pedepsei complimentare este prea blândă și nu va atinge scopul pedepsei penale prevăzut la art. 61 Cod penal;

-instanța de fond neîntemeiat și contrar prevederilor art.art.227, 229 Cod de procedură penală a respins solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea din contul inculpatului în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare suportate pentru efectuarea expertizelor judiciare, or în rechizitoriu a fost reflectat în detalii calcul cheltuielilor judiciare suportate, iar acestea se probează prin anexele rapoartelor de expertiză existente la dosar. Mai mult, suportarea cheltuielilor judiciare se probează și prin actele procesuale (proces-verbale) de ridicare, de audiere a martorilor și a experților care reflectă locul nemijlocit de efectuare a respectivelor acțiuni, (mun. Bălți, or. Drochia, Centrul de Medicină Legală Chișinău), adică alt loc, decât biroul în care procurorul de caz își desfășoară zilnic activitatea, aceste acțiuni la modul practic au implicat cheltuieli evidente, inclusiv pentru transportarea și examinarea materialelor ridicate, etc., cheltuieli, care nu sunt exagerate, fiind întemeiate și reale.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2018, apelul declarat a fost admis, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care s-a dispus încasarea de la Bouroș Tudor în beneficiul statului cheltuielile judiciare în sumă de 21 882 lei.

Celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute fără modificări.

5. Colegiul penal a constatat că instanța de fond a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor din dosar, apreciindu-le din punctul de vedere a utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia de vinovăție a inculpatului Bouroș Tudor în săvârșirea infracțiunii incriminate.

Totodată instanța de apel a statuat, că la stabilirea și individualizarea pedepsei, instanța de fond corect a luat în considerație prevederile art.art.61,75,76 Cod penal și a ținut cont de gravitatea infracțiunii comise, persoana inculpatului care anterior nu a fost condamnat, a recunoscut vina, s-a căit de cele comise și i-a stabilit o pedeapsă echitabilă.

Argumentele invocate de apelant în partea ce ține de neaplicarea pedepsei complimentare Colegiul le-a respins ca fiind neraționale și a indicat că prima instanță corect a înlăturat pedeapsa complimentară, ținând cont de circumstanțele cauzei și personalitatea inculpatului. Astfel, just a luat în calcul Ordinul nr.69 din 13.03.2018 emis de către directorul IMSP ”Spitalului Clinic Municipal” or. Bălți, prin care a fost abrogată pct.4, 5 din ordinul instituțional nr.10 din 11.01.2018 ” cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare în privința lui Bouroș Tudor, precum și referința eliberată de Șeful secție Chirurgie 1, prin care se atestă că Bouroș Tudor activează în calitate de medic chirurg din anul 2002, iar din anul 2015 deține categoria superioară de calificare, pe perioada activității sale s-a condus de ordinele și protocoalele de profil, a manifestat atitudine deosebită de obligațiunile profesionale, având un comportament exemplar etic-deontologic în relațiile cu clienții și pacienții, precum și de faptul că, la 21.06.2015, de către Ministrul Sănătății a fost remarcată activitatea lui Bouroș Tudor prin decernarea Diplomei pentru activitate prodigioasă în domeniul ocrotirii sănătății, responsabilitate, contribuție personală la dezvoltarea și perfecționarea asistenței medicale acordate pululației.

Acestea fiind menționate Colegiul penal a conchis că instanța corect a constatat că abilitățile profesionale de practicare a chirurgiei presupun activități continue în domeniu, or, în caz contrar acestea sunt iremediabil afectate de întreruperea practicării chirurgiei. Astfel, s-a menționat faptul că lipsirea inculpatului de dreptul de a practica activitățile profesionale din domeniul medicinei, având în vedere timpul îndelungat de pregătire, ar lăsa fără sursă de existență atât inculpatul, cât și membrii familiei sale care sunt la întreținere, iar reprofilarea în alt domeniu, după atâtea ani de activitate în medicină, practic este imposibilă.

În consecință, Colegiul a considerat că solicitarea acuzatorului de stat privind aplicarea pedepsei complementare - privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita profesia de medic pentru un termen de 3 ani nu este rațională, deoarece în urma unui concurs greu de circumstanțe pentru medicul Bouroș Tudor și anume - starea extrem de gravă a pacientei Bulat Niculina, care era condiționată de patologia renală cronică cu insuficiență renală în fază terminală, cât și insistența pacientei de a se trata anume la medicul curant la Centru Mamei și Copilului din mun. Chișinău, unde aceasta era înregistrată și primea tratamentul de hemodializă planificat, a și dus la comunicarea insuficientă și ineficientă cu pacienta, care în rezultat a dus la consecințe neprevăzute.

În continuare Colegiul a statuat că, solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în sumă de 21882,00 lei, sunt întemeiate și

a menționat la acest capitol prevederile art.art.227, 229 Cod de procedură penală, care stipulează că instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistența juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, a declarat recurs ordinar procurorul, Care, invocând temeiurile de drept prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6) și 10) Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a acesteia (în partea ce ține de individualizarea pedepsei) cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată.

În argumentarea soluției solicitate s-au invocat următoarele:

- la stabilirea pedepsei instanțele de fond nu au acordat deplină eficiență prevederilor art.78 alin.(2) Cod penal și eronat au ajuns la concluzia înlăturării pedepsei complimentare, or, inculpatul nu a dat dovadă de o conduită profesională exemplară pentru a răspunde cu succes cerințelor pacientului, astfel încât întreaga capacitate profesională a fost alterată de încălcarea obligațiilor profesionale;

-în argumentarea concluziilor sale, ambele instanțe au invocat exigența în exersarea profesiei de către inculpat, însă dincolo de aceste performanțe, Bouroș Tudor nu a dat dovadă de compasiune, raționament corect, calități de comunicare, de vreme ce starea critică a pacientei era evidentă și cunoscută din start de inculpat, fapt care îl obliga să-și execute cu diligență obligațiile profesionale, deoarece suferințele și chinurile suportate de victimă combat pretinsul „profesionalism” la care au făcut trimitere instanțele de judecată;

-instanțele de fond, la stabilirea pedepsei, au omis faptul că atât caracterul, cât și urmările prejudiciabile soldate cu decesul pacientului, denotă că făptașul urmează a fi înlăturat de la exercitarea profesiei de medic.

Consideră că pedeapsa stabilită fără aplicarea pedepsei complimentare este prea blândă și nu va atinge scopul pedepsei penale prevăzut la art.61 Cod penal.

7. Asupra recursului declarat, inculpatul Bouroș Tudor a depus referință, prin care solicită respingerea acestuia ca inadmisibil, deoarece decizia instanței de apel este riguros argumentată, legală și întemeiată.

8. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal consideră că acesta, urmează a fi admis din următoarele considerente.

Drept temei pentru recursul ordinar procurorul a invocat prevederile art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală – hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Totodată, Colegiul penal lărgit reține că, autorul recursului este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, precum și cu pedeapsa principală stabilită, din care considerente nu se va pronunța referitor la aceste aspecte, criticând hotărârile adoptate doar în partea neaplicării pedepsei complimentare.

Analizând decizia recurată prin prisma criticilor formulate de recurent, Colegiul lărgit constată, că argumentele invocate de procuror în recursul declarat își găsesc reflectare în starea reală a lucrurilor statuate în cauză, inclusiv sub aspectul că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția în partea individualizării pedepsei stabilite inculpatului.

Sub acest aspect se atestă că, art.213 lit. b) Cod penal, în baza căreia a fost condamnat T. Bouroș, prevede pedeapsa închisorii pe un termen de până la 3 ani, cu (sau fără) aplicarea

fată de persoana condamnată a pedepsei complimentare - privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

Verificând materiale cauzei Colegiul consideră concluzia instanțelor de fond privind înlăturarea pedepsei complimentare este pripită, or la baza acestei concluzii, instanțele au pus accentul doar pe personalitatea inculpatului și nu au luat în considerație și alte criterii de individualizare a pedepsei penale, cum ar fi *gravitatea infracțiunii săvârșite și consecințele survenite*. Așadar, instanța de recurs consideră, că instanțele de fond insuficient de argumentat au conchis că împrejurările prezentei cauze penale, îndeosebi cele reținute ce vizează personalitatea inculpatului sunt suficiente pentru a înlătura pedeapsa complimentară obligatorie. Astfel, au neglijat gravitatea infracțiunii, consecințele survenite și nu au luat în considerare că, pedeapsa penală, potrivit art.61 alin.(2) Cod penal, mai are ca scop prevenirea unor infracțiuni *de alte persoane*.

La acest capitol Colegiul lărgit relevă că instanța de apel, menținând soluția instanței de fond referitor la neaplicarea pedepsei complimentare, nu a ținut cont de faptul că infracțiunea comisă a dus la decesul unei persoane, astfel că aceasta atentează la valoarea primordială protejată de legea penală – viața și sănătatea persoanei, or dreptul la viață al oricărei persoane prevăzut de art. 2 CEDO prevalează asupra altor drepturi, iar Curtea Europeană acordă dreptului la viață o semnificație cu totul aparte situând-l printre articolele primordiale ale Convenției.

Sub aspectul dat, Colegiul penal mai reține că dreptul la viață constituie unul dintre drepturile absolute garantate și de art.24 din Constituția Republicii Moldova. Obligațiile pozitive ale statului (prin competențele organismelor sale) cu referire la exercitarea acestui drept, plasează persoana sub un angajament dublu: cel de a proteja viața și cel de a se abține de la eventuale atingeri aduse acesteia.

Acest drept se regăsește și în art.3 din Declarația Universală a drepturilor omului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948, care enunță că „orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa”.

În continuare instanța de recurs ține să menționeze și faptul că pedepsele complementare sunt menite să completeze represiunea instituită prin pedeapsa principală. Pedepsele complementare sunt prevăzute de lege și aplicate de instanța judecătorească numai pe lângă o pedeapsă principală. Ca sancțiune penală și *pedepsele complementare îndeplinesc alături de pedepsele principale funcții de constrângere, de reeducare și de exemplaritate*. Prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni ca scop al pedepsei se realizează și prin aplicarea pedepselor complementare. Astfel, pedepsele complementare sunt restrictive de drepturi, acestea constând în interzicerea unor drepturi pe o perioadă determinată.

Acestea fiind menționate, Colegiul penal lărgit reține că, în speța supusă judecării, instanța de apel nu a verificat și nu a supus unei analize ample comportamentul inculpatului, care era obligat să-și execute cu diligență obligațiile profesionale, în raport cu pacientul starea critică a căreia era evidentă și cunoscută din start de către acesta. La fel instanța de apel nu a verificat oportunitatea înlăturării pedepsei complimentare, ținând cont de fapta săvârșită, care aduce atingere și subminează încrederea cetățenilor în competența profesională a angajaților din sistemul medical, în exercitarea atribuțiilor lor.

Încălcările enunțate determină incontestabil concluzionarea despre necesitatea de a casa parțial decizia instanței de apel în partea neaplicării pedepsei complimentare, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecători.

În procesul rejudecării cauzei, instanța urmează să țină cont de argumentele formulate în apel și cele expuse în prezenta decizie, să înlătore omisiunile admise, să se pronunțe argumentat asupra tuturor motivelor invocate de apelant, iar la stabilirea pedepsei să țină cont de prevederile art.art.7, 61, 75-78 Cod penal și să adopte o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu prevederile art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Devder Djulieta, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2018, în latura penală (în partea neaplicării pedepsei complementare), în cauza penală în privința lui **Bouroș Tudor** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale hotărârii contestate se mențin.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac, în partea dispunerii rejudecării cauzei, în rest, este irevocabilă, pronunțată integral la 20 decembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Nadejda Toma

Victor Boico